

Ministrų komiteto Rekomendacija Nr. R (87) 15 valstybėms narėms dėl asmens duomenų naudojimo policijos sektoriuje

MINISTRŲ KOMITETO REKOMENDACIJA NR. R (87) 15 VALSTYBĖMS NARĖMS DĖL ASMENS DUOMENŲ NAUDOJIMO POLICIJOS SEKTORIUJE¹

*(priimta Ministrų komiteto 1987 m. rugsėjo 17 d.
410-ame viceministrų lygio susitikime)*

Ministrų komitetas, remdamasis Europos Tarybos statuto 15.b straipsniu;
Atsižvelgdamas į Europos Tarybos tikslą siekti didesnės jos narių vienybės;
Žinodamas apie didėjančią automatizuotai tvarkomų asmens duomenų naudojimą policijos sektoriuje bei apie naudą, kurią galima gauti šioje srityje naudojant kompiuterius ir kitas technines priemones;

Atsižvelgdamas į susirūpinimą dėl galimos grėsmės asmenų privatumui, kylančios dėl piktnaudžiavimo automatizuoto duomenų tvarkymo metodais;

Pripažindamas poreikį suderinti visuomenės interesus užkertant kelią ir stabdant kriminalinius nusikaltimus bei palaikant viešąją tvarką iš vienos pusės, ir asmenų interesus bei jų teisę į privatumą, iš kitos;

Atsižvelgiant į 1981 m. sausio 28 d. Konvencijos dėl asmenų apsaugos automatizuoto duomenų tvarkymo atžvilgiu nuostatas, ypač nukrypimus, numatytus 9 straipsnyje;

Turėdamas omenyje Konvencijos dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos 8 straipsnio nuostatas,

Valstybių narių vyriausybėms rekomenduoja:

- savo vidaus teisėje ir praktikoje vadovautis šios Rekomendacijos priede pateikiamais principais ir
- užtikrinti šios Rekomendacijos nuostatų viešumą, ypač viešumą teisių, kurias šios Rekomendacijos taikymas suteikia asmenims.

Priedas prie rekomendacijos Nr. R(87)15

Taikymo sritis ir naudojamos sąvokos

Šioje Rekomendacijoje nustatyti principai yra taikomi automatizuotai tvarkomų asmens duomenų rinkimui, saugojimui, naudojimui ir perdavimui policijos tikslais.

-
- ¹ Priėmus šią Rekomendaciją, Airijos atstovas, vadovaudamiesi viceministrų lygio susirinkimo tvarkos Straipsniu 10.2.c, savo vyriausybės vardu pasiliko teisę laikytis šios Rekomendacijos arba jos nesilaikyti, Jungtinės Karalystės atstovas savo vyriausybės vardu pasiliko teisę laikytis šios Rekomendacijos 2.2. ir 2.4. principų arba jų nesilaikyti, Federacinės Vokietijos Respublikos atstovas savo vyriausybės vardu pasiliko teisę laikytis šios Rekomendacijos 2.1. principo arba jo nesilaikyti;
 - Pagal Tvarkos 10.2d. straipsnį Šveicarijos atstovas susilaikė teigdamas, kad jis savo Vyriausybės vardu pasiliko teisę laikytis šios Rekomendacijos arba jos nesilaikyti ir pabrėžė, kad šis susilaikymas neturėtų būti aiškinamas kaip bendro nepritarimo Rekomendacijai išreiškimas.

1997 m. gruodžio 10 d. raštu Airijos Vyriausybė informavo Sekretoriatą apie savo sprendimą apriboti šios Rekomendacijos priėmimo metu padarytą išlygą ir šią išlygą taikyti trimis Rekomendacijos principams, t.y. 2.2., 2.3., 2.4. principams.

Šioje Rekomendacijoje sąvoka "asmens duomenys" reiškia informaciją, susijusią su nustatytos arba nustatomos tapatybės asmeniu. Asmuo neturi būti laikomas nustatomos tapatybės, jeigu tapatybės nustatymui reikia nepagrįstai daug laiko, kaštų ir pastangų.

Sąvoka "policijos tikslais" apima visas užduotis, kurias policijos organai privalo atlikti kriminalinių nusikaltimų prevencijos ir stabdymo bei viešosios tvarkos palaikymo tikslais.

Sąvoka "atsakinga institucija" (rinkmenos valdytojas) reiškia valdžios instituciją, tarnybą arba kitą valstybės instituciją, kuriai nacionaliniai įstatymai suteikia kompetenciją priimti sprendimą dėl automatizuotos rinkmenos, asmens duomenų, kurie turi būti saugojami, kategorijos bei dėl operacijų, kurios turi būti su jais atliekamos.

Valstybė narė gali išplėsti šioje Rekomendacijoje nustatytų principų taikymą ir ją taikyti ir automatizuotai netvarkomiems asmens duomenims.

Duomenys neturėtų būti apdorojami rankiniu būdu, jeigu tai daroma siekiant išvengti šioje Rekomendacijoje nustatytų principų taikymo.

Valstybė narė gali išplėsti šioje Rekomendacijoje nustatytų principų taikymą ir juos taikyti duomenims, susijusiems su asmenų grupėmis, asociacijomis, fondais, bendrovėmis, korporacijoms arba kitoms institucijoms, kurias tiesiogiai arba netiesiogiai sudaro asmenys, nepriklausomai nuo to, ar tokios institucijos turi juridinį asmens statusą, ar ne.

Šios Rekomendacijos nuostatos neturėtų būti aiškinamos kaip ribojančios arba kitaip įtakojančios valstybės narės galimybes atitinkamais atvejais išplėsti kai kuriuos iš šių principų ir juos taikyti asmens duomenų rinkimui, saugojimui ir naudojimui valstybės saugumo tikslais.

Pagrindiniai principai

Principas 1. – Kontrolė ir pranešimas

1.1. Kiekviena valstybė narė turėtų turėti nepriklausomą priežiūros instituciją, nepriklausančią policijos sektoriui, kuri būtų atsakinga už šioje Rekomendacijoje nustatytų principų laikymosi užtikrinimą.

1.2. Naujos techninės duomenų tvarkymo priemonės gali būti diegiamos, jeigu buvo imtasi visų reikiamų priemonių tam, kad būtų užtikrinta, kad šių priemonių naudojimas atitiktų esančių duomenų apsaugos teisės aktų dvasią.

1.3. Atsakinga institucija, kiekvienu atveju, kai automatizuoto tvarkymo metodu diegimas iškelia klausimą dėl šios Rekomendacijos taikymo, turėtų konsultuotis su priežiūros institucija.

1.4. Priežiūros institucija turėtų būti informuojama apie ilgalaikes automatizuotas rinkmenas. Pranešime turėtų būti nurodytas kiekvienos deklaruojamos rinkmenos pobūdis, už jos tvarkymą atsakinga institucija, jos tikslai, šioje rinkmenoje laikomų duomenų tipas bei asmenys, kuriems šie duomenys yra perduodami.

Apie *ad hoc* rinkmenas, kurios buvo sudarytos tam tikro užklauso metu, taip pat turėtų būti pranešta priežiūros institucijai su pastarąja suderinta tvarka, atsizvelgiant į specifinį šių rinkmenų pobūdį arba vadovaujantis nacionalinėmis teisės normomis.

Principas 2. – Duomenų rinkimas

2.1. Asmens duomenys policijos tikslais turi būti renkami tik realaus pavojaus prevencijos arba konkretaus kriminalinio nusikaltimo sustabdymo tikslais. Bet kuri šios nuostatos išimtis turi būti taikoma vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais.

2.2. Tais atvejais, kai duomenys apie asmenį buvo surinkti ir saugomi be šio asmens žinios ir jeigu tie duomenys nebuvo ištrinti, toks asmuo, jeigu įmanoma, turėtų būti informuotas, kad apie jį yra turima informacija, iškart, kai grėsmė tik policijos veiklos objektui išnyksta.

2.3. Duomenų rinkimas techninėmis stebėjimo arba kitomis automatizuotomis priemonėmis turėtų būti numatytas specialiose nuostatose.

2.4. Duomenų rinkimas apie asmenis, remiantis tik tuo, kad jie yra ypatingos rasinės kilmės, ypatingų religinių įsitikinimų, lytinio elgesio arba turi ypatingą politinę nuomonę, priklauso ypatingiems judėjimams arba organizacijoms, kurios nėra numatytos įstatymo, turėtų būti draudžiamas. Duomenų rinkimas apie šiuos veiksnius turėtų būti vykdomas tik jei tai yra absoliučiai reikalinga ypatingo užklauso atveju.

Principas 3. – Duomenų saugojimas

3.1. Kiek tai yra įmanoma, policijos tikslais turėtų būti saugomi tik tikslūs asmens duomenys ir tik tokie duomenys, kurie yra reikalingi policijos tarnyboms vykdyti jų įstatymų nustatytas užduotis, laikantis nacionalinės teisės normų, bei vykdyti savo įsipareigojimus, kylančius iš tarptautinės teisės normų.

3.2. Kiek tai yra įmanoma, saugomos skirtingos duomenų kategorijos turėtų būti išskiriamos pagal jų tikslumo arba patikimumo laipsnį ir, ypatingai, faktais pagrįsti duomenys turėtų būti atskirti nuo nuomonių arba asmeninio vertinimo duomenų.

3.3. Tais atvejais, kai duomenys, kurie buvo surinkti administraciniais tikslais, turi būti saugomi nuolatinei, jie turi būti saugomi atskirose rinkmenose. Bet kuriuo atveju, turėtų būti imtasi priemonių, kad administraciniams duomenims nebūtų taikomos policijos duomenims taikytinoms taisyklėms.

Principas 4. – Duomenų naudojimas policijoje

4. Pagal principą 5., policijos jos tikslams surinkti ir saugomi asmens duomenys turėtų būti naudojami išimtinai šiems tikslams.

Principas 5. – Duomenų perdavimas

5.1. Duomenų perdavimas policijos sektoriuje.

Duomenų, naudotinių policijos tikslais, perdavimas tarp policijos organų turėtų būti leidžiamas tik tada, jeigu egzistuoja teisėtas tokio duomenų perdavimo interesas neviršijant šių organų teisinių galių.

5.2. Duomenų perdavimas kitoms valstybės institucijoms.

Duomenų perdavimas kitoms valstybės institucijoms turėtų būti leidžiamas tik jeigu, konkrečiu atveju:

- a. egzistuoja aiškus teisinis įsipareigojimas arba įgaliojimas arba yra priežiūros institucijos įgaliojimas, arba jeigu
 - b. šie duomenys yra būtini gavėjui tam, kad jis galėtų įvykdyti savo įstatymų nustatytas užduotis ir jeigu tikslas, kuriam gavėjas renka arba turi apdoroti duomenis, nėra nesuderinamas su duomenų apdorojimo paskirtimi bei perduodančios institucijos įsipareigojimais tam neprieštarauja.
- 5.2.ii. Be to, duomenų perdavimas kitoms valstybės institucijoms turėtų būti leidžiamas išimtinai tik jeigu konkrečiu atveju:
- a. duomenų perdavimas be jokios abejonės yra vykdomas duomenų subjekto interesų labui ir arba duomenų subjektas suteikė savo sutikimą, arba susiklostė tokios aplinkybės, kurios rodo aiškią tokio sutikimo prezumpciją, arba jeigu
 - b. duomenis perduoti yra būtina rimto ir tiesioginio pavojaus prevencijai.

5.3.i. Duomenų perdavimas privačioms šalims

Duomenų perdavimas privačioms šalims turėtų būti leidžiamas tik jeigu, konkrečiu atveju, egzistuoja aiškus teisinis įsipareigojimas arba įgaliojimas, arba yra suteiktas priežiūros institucijos įgaliojimas.

5.3. ii. Duomenų perdavimas privačioms šalims išimtinai yra leistinas jeigu, konkrečiu atveju:

- c. duomenų perdavimas be jokios abejonės yra vykdomas duomenų subjekto interesų labui ir arba duomenų subjektas suteikė savo sutikimą, arba susiklostė tokios aplinkybės, kurios rodo aiškią tokio sutikimo prezumpciją, arba jeigu
- d. duomenis perduoti yra būtina rimto ir tiesioginio pavojaus prevencijai.

5.4. Tarptautinis duomenų perdavimas

Duomenys tarptautiniu mastu turėtų būti perduodami tik policijos organams. Toks duomenų perdavimas turėtų būti leidžiamas tik:

- a. jeigu egzistuoja aiški teisinė nacionalinės arba tarptautinės teisės nuostata;
 - b. jeigu tokios nuostatos nėra - jeigu duomenis perduoti yra būtina rimto ir tiesioginio pavojaus prevencijos labui arba būtina sustabdyti rimtą kriminalinį nusikaltimą pagal bendrąją teisę,
- su sąlyga, kad nebus pažeidžiami asmens apsaugą reglamentuojantys vidaus teisės aktai.

5.5.i. Prašymai perduoti duomenis

Kiek tai yra įmanoma, duomenų kokybė turėtų būti tikrinama ne vėliau kaip duomenų perdavimo metu. Kiek tai yra įmanoma, visais duomenų perdavimo atvejais turėtų būti nurodyti teismų sprendimai bei sprendimai nevykdyti persekiojimo, o duomenys, pagrįsti nuomonėmis arba asmeniniais vertinimais turėtų būti tikrinami prie duomenų šaltinio prieš šiuos duomenis perduodant. Turi būti nurodomas šių duomenų tikslumo arba patikimumo laipsnis.

Jeigu nustatoma, kad duomenys nebėra tikslūs ir pasenę, jie neturėtų būti perduodami. Jeigu nebetikslūs ir pasenę duomenys perduodami, duomenis perduodanti institucija turėtų kiek tai yra įmanoma informuoti visus duomenų gavėjus apie šių duomenų netinkamumą.

5.5.iii. Duomenų perdavimo apsaugos priemonės

Duomenys, perduoti kitoms valstybės institucijoms, privačioms šalims ir užsienio valdžios organams neturėtų būti naudojami kitiems tikslams, nei nurodyta prašyme perduoti duomenis.

Duomenys gali būti naudojami kitiems tikslams, neprieštaraujant šio principo punktams 5.2 ir 5.4, gavus duomenis siunčiančios institucijos sutikimą.

5.6. Rinkmenų sujungimas ir priėjimas prie duomenų rinkmenų tinkle ("on-line")

Rinkmenų sujungimas su rinkmenomis, saugomomis kitais tikslais, yra galimas esant šioms dviem sąlygoms:

- a. priežiūros institucija suteikia įgaliojimą užklauso dėl konkretaus pažeidimo atveju, arba
- b. pagal aiškią teisinę nuostatą.

Tiesioginis priėjimas prie rinkmenos tinkle ("on-line") turėtų būti leidžiamas, jeigu jis atitinka vidaus teisės aktų nuostatas, kuriose atsižvelgiama į šios rekomendacijos 3 – 6 principus.

Principas 6. – Viešumas, priėjimo prie policijos rinkmenų, ištaisymo ir apeliacijos teisė

6.1. Priežiūros institucija turėtų imtis priemonių tam, kad įsitikintų, ar visuomenė yra informuota apie rinkmenų, apie kurias yra būtina pranešti, egzistavimą bei apie visuomenės teises šių rinkmenų atžvilgiu. Šis principas turėtų būti įgyvendinamas, atsižvelgiant į specifinį ad hoc rinkmenų pobūdį, ypatingai į būtinybę išvengti rimto įstatymų numatytos policijos organų užduoties vykdymo pažeidimo.

6.2. Duomenų subjektui priėjimas prie policijos rinkmenų turėtų būti suteiktas pagrįstu periodiškumu ir be bereikalingo delsimo vidaus teisės normų nustatyta tvarka.

6.3. Duomenų subjektui turėtų būti suteikta galimybė atitinamais atvejais reikalauti ištaisyti rinkmenoje saugomus jo duomenis.

Asmens duomenys, kurie įgyvendinant priėjimo teisę, paaiškėja esantys netikslūs arba kurie paaiškėja esant pernelyg platūs, netikslūs arba neaktualūs bet kurio iš kitų šioje rekomendacijoje nustatytų principų taikymui, turėtų būti ištrinti, ištaisyti arba prie rinkmenos turėtų būti pridėdamas pataisomasis teiginys.

Toks duomenų ištrynimasis arba ištaisymai turėtų galioti, kiek tai yra įmanoma, visiems kartu su policijos rinkmena naudojamiems dokumentams ir, jeigu tai nėra padaroma

iškart, turėtų būti padaryti ne vėliau kaip artimiausio duomenų apdorojimo arba artimiausio jų perdavimo metu.

6.4. Priėjimo, ištaisymo arba ištrynimo teisių įgyvendinimas turėtų būti ribojamas tik tais atvejais, kai toks apribojimas yra būtinas teisinės policijos užduoties vykdymui arba būtinas duomenų subjekto arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugai.

Duomenų subjekto interesų labui, įstatymuose specialiais atvejais gali būti numatytas išimtinis raštiškas pareiškimas.

6.5. Šių teisių atmetimas arba apribojimas turėtų būti pagrįstas raštu. Priežastis nurodyti gali būti atsisakyta tik tais atvejais, kai toks apribojimas yra būtinas įstatymų numatytos policijos užduoties vykdymui arba būtinas duomenų subjekto arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugai.

6.6. Tais atvejais, kai atsisakoma suteikti priėjimą prie duomenų, duomenų subjektui turėtų būti suteikta galimybė skųstis priežiūros institucijai arba kitam nepriklausomam organui, kuris turėtų įsitikinti, kad atsisakymas yra gerai pagrįstas.

Principas 7. – Duomenų saugojimo laikas ir atnaujinimas

7.1. Turėtų būti imtasi priemonių tam, kad asmens duomenys, saugomi policijos reikmėms, būtų ištrinti, jeigu jie daugiau nebėra reikalingi tiems tikslams, kuriems jie buvo saugomi.

Šiuo tikslu, būtina itin atsižvelgti į šiuos kriterijus: būtinybę išsaugoti duomenis, atsižvelgiant į konkrečios bylos tardymo išvadas, galutinį teismo sprendimą, ypatingai, išteisinimus, reabilitavimą, netekusius galios nuosprendžius, amnestijas, duomenų subjekto amžių, ypatingas duomenų kategorijas.

7.2. Taisyklės, reguliuojančios skirtingų kategorijų asmens duomenų saugojimo terminus, reguliarius jų kokybės patikrinimus turėtų būti nustatomos pagal susitarimą su priežiūros institucija arba vidaus teisės normas.

Principas 8. – Duomenų saugumas

8. Atsakinga institucija turėtų imtis visų reikalingų priemonių tam, kad užtikrintų tinkamą fizinį ir loginį duomenų saugumą bei apsaugotų juos nuo neteisėto priėjimo, perdavimo arba pakeitimo.

Šiuo tikslu turėtų būti atsižvelgta į skirtingas rinkmenų charakteristikas ir turinį.